

Kdo je odgovoren za viharne rudarske seje?

Kapitalistični gospodarski sistem. Politični poklici v rudarski tempelj. Ampak njih prihod je bil nepotreben.

Bellaire, O.—Kdo je odgovoren za viharne in hrupne seje rudarjev v današnjih dneh? Kratak odgovor na to vprašanje je: "Nihče drugi kot kapitalistični sistem blagovne produkcije in distribucije povzroča stavke in izpore v industriji, ergo je tudi za vse odgovoren, kar se zgodi zaradi stavk in izporov delavcev. Ako bi ne imeli kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije, bi rudarji ne bili na stavki. Ako bi ne bili na stavki, bi se med njimi ne naselila beda in siromaštvo, ki spravlja ljudi v slabo voljo. To pokazuje, da je glavni krivec vsega le kapitalizem, le škoda je, da to pojmi le manjšina, ne pa večina. Kmalu po poldnevu sta bila v rudarski tempelj prilomastila policaja Moran in Brown, ker je bilo elišati v njem malo hrupa. Ko sta policaja prišla v tempelj, so njima povedali, da sta nepotrebna, kajti razprava je končala v miru. Seja je postala hrupna, ko je prišlo na dnevni red vprašanje, zakaj nekateri prejemajo podporo, drugi pa ne. Odborniki so rekli, da je nekaj časa izgledalo in sicer le izgledalo, da pride do boja na pesti. Govorice o aretaciji rudarjev v rudarskem tempelju so iz trte izvirale, kajti aretiran ni bil nihče. Oni, ki so vodili sejo, so izjavili, da je vsaka intervencija od strani policije popolnoma nepotrebna. Ko so ljudje videli, da se vrši zborovanje in da je policija šla v tempelj, so pričele krožiti vsakovrstne govorice, ki pa niso imele nobene realne podlage.

KLANOVSKA RAZKRITJA V PENNI.

Bivši klanovski uradnik pripoveduje o nasilnih razkrinkanih vitezov.

Pittsburgh, Pa.—Vedno lepše stvari se čujejo o klanovski organizaciji, ki si je pred par leti osvojila s svojimi političnimi mahinacijami precejšnjo moč, posebno v državah Indiana, Pennsylvania in Ohio. Organizacija je sedaj v razsulu in njeni bivši uradniki obtožujejo eden drugega nasiljev in kriminalnih činov, ki so bili izvršeni v raznih mestih. Roy S. Barclay, bivši čelklop klanovske organizacije v Pittsburghu, je v tork pred sodiščem zveznega sodišča, ki so klanovce po poveljstvom svojih višjih uradnikov vpriporili izgrede v Carnegieju, Pa., i. 1923. V izgredu sta bili dve osebi ubiti in veliko število je bilo ranjenih. Barclay je tudi izpovedal, da je bil izvršenih mnogo ugrabljenj in bitanj oseb, katere so bile poznane, da nasprotujejo klanovski organizaciji. Parado klanovskih vitezov v Carnegieju je vodil sam imperijski "wizard" Hiram W. Evans. Klanovci so namenoma izžvali prebivalce, na kar so sledili izgrede in nasilja. Takrat je drhal linčala nekoga zamorca, toda noben klanovec ni bil obsojen na sodišču radi tega zločina, ker so bili sodniki in večina porotnikov člani klanovske organizacije. Tako prihajajo sedaj, ko je klanovska organizacija v razsulu, na površje nečedna dejanja klanovskih vitezov, ki so pred leti nastopili v javnosti kot stoprocentni Amerikanci.

Vlak ubil dve osebi.

Vincennes, Ind.—Potniški vlak L. C. železnice je v tork ubil na križišču blizu tega mesta Julie Valina in njegovo ženo, ko sta hoteli prehiteti vlak s svojim avtomobilom.

Kukluki klavir

sedemdeset v Texasu

Cela vrsta zločinov maskirane organizacije razkritih med obhodom v Pittsburghu.

Pittsburgh, Pa.—Clarence W. Ludlow, bivši član tajne, teroristične organizacije Ku Klux Klan, je 10. t. m. povedal pred zveznim sodiščem, da so kukluki sežgali sedem ali osem oseb na živem v Texasu. Druge priče—sami bivši kukluki—so izpovedale o požigih katoliških cerkva, bombnih napadih in drugih ponočnih zločinih, ki so jih izvršili maskirani fanatiki v Pennsylvaniji, Ohiju in drugih državah.

Ludlow, ki je bil član lože št. 56 v Dallasu, Tex., je dejal, da je bil zraven, ko so klanovci ponoči v gosti šumi pri Terrellu, Tex., imeli "sodišče" in ugrabljene žrtve obsodili na smrt, na kar so jih privezali k drevesu, polili s smolo in petrolejem ter zažgali. Žrtve so zgorale na živem, ko je okrog stalo 300 ali 400 članov v belih haljah in s kapucami na glavah. V drugem slučaju so klanovci mučili s vrelo amolo moža s imenom Smith, ki je bil obtožen, da ne preživlja svoje žene. Mučenje je odredil sam vrhovni poglavar ali "cezar" Hiram E. Evans.

J. R. Ramsey iz Dayton, O., je pričal o "smrtnem bataljonu" klanovcev, ki je teroriziral ljudi v Ohiju. On je bil član tega bataljona in je dostikrat jezdaril ponoči na "kazenske pohode". Povedal je, da so glavni večkrat odredili, da je treba ubiti gotovo osebo. Enkrat je bil on pozvan, da v družbi s dvema drugima klanovcema vzame nekoga moža v Bellaire, O., "na vožnjo v avtu" in ga ubije. Moža so res vzeli na vožnjo, toda ubili ga niso.

Harry E. A. MacNeel, bivši "kliger" (glavar) klanovskih lož v Armstrong okraju, Pa., je pričal, kako so zažgali križ in razstrelili bombo pred katoliško cerkviho St. Mary's v Kittanningu, Pa., na ukaz Sama D. Richa, bivšega "velikega zmaja" v Pennsylvaniji. Ta čin je bil izvršen z namenom, da "vsa dijaštrah božji v arca" katoličanov.

Komunisti v Nemčiji razcepjeni.

Berlin, 11. apr.—Trije nemški komunistični voditelji: Urbahn, Schölen in Ruth Fischer so ustanovili separatno organizacijo "Leninovo ligo" v svrhu vzpostavitve "čiste komunizma". Nova organizacija šampijonira Trockija in odprto napada Stalina in sedanjo sovjetsko vlado. Liga je te dni pozvala staro komunistično stranko, naj sprejme njen program, ako ne, bo ligo postavila svoje lastne kandidature za prihodnje splošne volitve v Nemčiji, ki so v maju.

Revolte v Venezueli.

Caracas, Venezuela, 10. apr.—Zadnjo soboto zjutraj je rebelni bataljon vojaštva v glavnem mestu in napadel skladišče s orožjem in strelivom. Upornim vojakom se je pridružil več sto vseučilišnih dijakov, toda vojaška straža pri skladišču je odbila napad in vsi voditelji upornikov so bili aretirani. Izgredi in lokalne revolte proti vladi predsednika Gomeza se ponavljajo že dva meseca.

IZVOŠČKI ZA- STAVLIAJO VPRASHANJA

Zasluge izvoščakov je majhen, izvoščaki prihajajo v službo in jo zapuščajo.

Chicago, Ill.—"Nedavno smo povisali mezo našim izvoščekom za pol milijona dolarjev," je bahavo dejal John Hertz, nekdanji profesionalni pretepec in zdaj predsednik Yellow Cab kompanije, največje izvošniške kompanije v Chicagu. Ta družba je neizprosnas nasprotnica delavske strokovne organizacije v mestu.

Medtem ko se Hertz baha s povisanim mezo izvoščekom, se uslužbenci posmehujejo bahavim besedam. Rečeno je, da je družba povisala 27-35-odstotni delež od prejemkov na 30-40-odstotni delež. A ta povisek je odvisen od tega, koliko časa je kdo v službi. Družba pa jemlje nazaj s obema rokama, kar ponuja s eno roko.

Komaj je povisala mezo, je že kompanija znala "vozne pristojbine". Od prve milje je bilo preje 55c, kompanija je pa znala vozino od prve milje in ene črtine milje na 45c. To znižuje dohodke izvoščeka. Novi izvoščeki si morajo kupiti uniformo, za katero računi kompanija \$30. En teden meze ostane kot zalog v kompanijski blaginji, da se lahko izvoščeku odtegne za eventualne neizpade s avtom.

Ako izvošček nima pasazirja, tedaj se njemu zaradi deset centov od vsake milje. Vrh tega mora vsak izvošček plačati 50c na teden v kompanijski klub za nakup kompanijskih delnic za uslužbenca. Ogleduhi in vohuni se vedno sučejo okoli izvoščakov in izvoščeki so večkrat kaznovani zaradi malekostnega preloma kompanijskega službenega reda.

Povprečna meza za izvoščeka je \$35 na teden, a ta pade dostikrat na \$26—\$27. V svojem oglašu pravi kompanija, da ima pet tisoč izvoščakov, toda na plačilni listi jih je 6,000.

Izvoščeki prihajajo tako hitro v kompanijsko službo in odhajajo iz nje, da je težko povedati natančno število zaposlenih izvoščakov. Ta velika sprememba pri najemanju in odloavljanju izvoščakov prizna samja družba v svojem oglašu, ko pravi: "Leni in indiferentni izvoščeki so bili odpušteni. Bili so nadomeščeni s ljudmi prave vrste."

Ljudje prave vrste so pa tisti izvoščeki, ki požro vsako besedo, ki jim vržejo preddelavci, ki niti ne sanjajo o delavski strokovni organizaciji in ki verjamejo, da postanejo kapitalisti, ako plačajo po 50 centov na teden za delnice. Vsa, ki vpraša za službo izvoščeka, mora odgovorjati na vprašanja, ako je član delavske strokovne organizacije, ako je bil kdaj član delavske strokovne organizacije, če je bil kateri sorodnik član delavske strokovne organizacije. Ta vprašanja dokazujejo, da je kompanija delavske strokovne organizacije pravi trn v peti.

Ameriška milijonarka umorjena v Rigi.

Riga, Letaka, 11. apr.—Stara Amerikanka iz New Yorka z imenom mrs. Grant, o kateri so smatrali, da je ubožica, je bila 25. marca umorjena v Rigi na misterioznem način. Ko je policija preiskala njeno sobo, je našla v almanjci velik kop ameriških vrednostnih papirjev, ki se cenijo na milijon dolarjev.

Ognjegasec umri valed poškod.

Chicago.—Ognjegasec Ernest Giese je v tork umri v Lakeside bolnici valed poškod, ki je je dobil prejšnji dan pri gašenju požara na poslopu 4800 S. State str.

Kandidat ubit pri vo- litvah v Chicagu

Šest agitatorjev "kidnapanih." Thompson - Smalova mašina razbita.

Chicago.—Rezultat divje politične bitke na dan primarnih volitev v tork je bil v Chicagu sledeči:

Enega kandidata Deneenove republikanske frakcije so ubili na cesti; šest agitatorjev je bilo ugrabljenih in odpeljanih v avtih neznano kam; spopadi in krvavi pretepi; Deneenova frakcija dolgi Thompson-Crowe-Smalova frakcija, da je kradla glasove na debelo v petih wardih. Generalni državni pravdnik v Springfieldu grozi, da na temelju akta o izjemnem stanju uvede direktno sodnijsko postopanje proti odgovornim osebam.

Drugi rezultat: Thompson-Smalova republikanska politična mašina je strahovito pogorela. Governor Small, državni pravdnik Crowe, Frank L. Smith (ki je bil izključen iz zveznega senata radi korupcije pri lankah volitvah) in brez malega val ostali voditelji mašine so bili prerašeni in njihovi nasprotniki, ki se zbirajo okrog senatorja Deneena (kateremu so pred par tedni dinamitirali hišo), so bili nominirani s večnamo do pol milijona glasov. Louis L. Emmerson, bankir v Albionu, Ill., je dobil kandidatureso za governorja, sodnik Swanson (kateremu so tudi dinamitirali hišo) pa za državnega pravdnika v čelkakem okraju.

Spektakularni umor Octaviana C. Granadyja, ki je bil zamoren v kandidat za wardnega odbornika na Deneenovi republikanski listi, je bil izvršen zvečer po končanju volitvah v 26. wardu. Cela banda se je sagnala vanj, mu razbila avto in vsaga preluknjala s krogli iz strojne.

Zavedni delavci se niso udeležili volitev, ker vedo, da ni razlike med mašinami starih strank.

KJE KELLOGG NE BO INTERVENIRAL?

Dodaj še ni ugovarjal pomočju Rumunski.

Washington, D. C.—Medtem ko je državni tajnik Kellogg javno zahteval "dvignjenosti vesti proti vojnim strahotam," ni dozdaj ganil s mezinem, da prepreči posojilo 60 milijonov dolarjev Rumunski. To posojilo dobi Rumunski od tvrde Blak & Co. in drugih denarnih magnatov v Wall Streetu.

Odgovoril je na protest kongresnika Cellerja, da Združene države ne morejo ničesar storiti, kako se naj ravna s manjšinami v tujezemskih deželah. On pravi, da je Rumunski priznana od Združenih držav in da ni polzkusila voditi subverzivne propagande v Ameriki. Edino javni interesi kontrolirajo oblasti državnega departma za odobrenje in odklonitev posojila tujim deželah. Na podlagi tega pravila se ne dovoli posojilo Rusiji v tej deželi.

Protimperialisti zahtevajo, da se prepreči posojilo Rumuniji iz vzroka, da se prepreči klanje brezmočnih manjšin v Rumuniji. Kellogg seveda ne vidi, da ta želja nima stikov z zahtevom, da se prepreči ameriško podjarmljenje Nikaragve, Haitija in Mehike. Zatriranje manjšin je eno, podjarmljenje Nikaragve, Haitija ali Mehike je pa popolnoma nekaj drugega. Te razlike Kellogg ne vidi.

Fašisti prišli tihotapec emigrantov.

Rim, 11. apr.—Fašistovska policija je odkrila dobro organizirano tihotapstvo italijanskih emigrantov, katere so pošiljali v Južno in Srednjo Ameriko. Organizacija je imela agente v Trstu, Reki, Neapolju, Civitavecchiji, Palermu in v drugih pristanišnih mestih, kjer so prodajali ponarejene potne liste.

IZREDNO NEVAREN STAVKOKAZ

Postal je štev svoje lastne domiljije in zlobnosti.

Bellaire, O.—50-letni John Sebert je delal v premogovništvu Hitchman. Sebert je imel eno kolesce preveč ali pa premalo v njegovi glavi, vrh tega je bil pa obseden še od "lastnakega" vrage, kar dokazuje njegovo dejanje v Melmeachenu. V tork prejšnjega tedna je postal štev eksplozije, ki je je pripravil za druge, ako bi hoteli stikati po njegovi škrijnici za orožje. Svoji ljubici mrs. Julia Karp je povedal, da je napravil past za onega, ki bi se drinil stikati po "njegovi" škrijnici za orožje.

Mrs. Julia Karp, za katero je bila pripravljena eksplozija, ki je nastala v tork sveder pri večerji pod mizo in je poškodovala tudi njo, je informirala zdravnišnika dr. E. H. Calija, mrliskega oglednika za okraj Marchall, s kakšnim hudčevim strahom je Sebert imel savorovano svojo škrijnico za orožje, da bi drugi ljudje ne stikali po nji. Dr. Ealy, rudniški preddelavec in distriktni rudniški nadzornik so zelo previdno pobrali škrijnico za orožje in jo nesli na breg reke. Tam so s velikimi vrvmi apustili v reko.

Nit se ni zgodilo. Ali ko so pregledali škrijnico za orožje, ki je bila tri čevlje široka in štiri dolga, so našli predal za dinamit. Tam je bil napravljen tudi petalin, ki je ugal kapljo kapica za dinamit s pomnilno batarijo, ako bi nepreviden človek dvignil pokrov predala.

Oblasti sodijo, da je Sebert rabil dinamit, ki ga je utihotal v škrijnico, da pošene v arak dom, ko mu je njegova ljubica grozila, da se vrne soper k svojemu sopogu v Wellsburg.

Sebert in trinajstletna deklica sta bili žrtvi eksplozivne pasti, ki jo je nastavil za svojo ljubico.

Ta dogodek pokazuje, kakšne nevarne ljudi sprejemajo premo govniški podjetniki v delo. Breča je bila, da Sebert ni izvršil svojega bodečega dejanja bil so premo govniška in da je njegova ljubica povedala resnico. Ako bi tega ne bilo, bi podjetniki in njih podporniki potaknili eksplozijo stavbojem rudarjem, pravijo v delavskih krogih.

Pomeitanje katoli- ške revolte v Mehiki

Vataški vodja s 200 možmi se je podal. Zborovalci dveh tajnih shodov aretirani.

Mexico City, 11. apr.—Uradna vest se glasi, da se je Valentin Moya, vataški vodja, večerjal podal s dvesto možmi v državni Queretaro.

Zvezna policija je v pondeljek zvečer zasledila katoliške zborovalce na dveh tajnih shodih v glavnem mestu in bližnjem mestu San Angelu ter jih vse aretirala. V skrivališčih, kjer so zborovali, je policija zaplenila ogromno zalogo vataških tiakov. Našli so tudi dokumentarne dokaze, da so zborovalci s denarjem in orožjem podpirali vataške banditske tope, ki so zadnje tedne napadale in ropale avtomobiliste na cesti Puebla-Mexico City in Cuernavaca-Mexico City.

Gary imel \$225,000 plače.

New York.—Elbert H. Gary, predsednik jeklarakega trusta, ki je lani umri, je imel \$225,000 letne plače. Poleg tega je imel še razne nagrade, ki so njegovo malenkostno plačo dvignili na približno \$400,000 letno—poleg dividend.

Platforma podpredsed- nika izza leta 1924

S skrbnim manevriranjem se je znal izogniti vsakim vprašanjem na predsedniškem kandidatu.

Washington, D. C.—Podpredsednik Dawes, ki ima ravnotako priloiko biti nominiran predsedniškim kandidatom republikanske stranke kot Hoover in Lowden, se je znal s pasnim manevriranjem, češ, da podpira kandidatureso Lowdena, izogniti vsakim vprašanjem, kako sodi o imperializmu, premo govnom vprašanju in drugih stvareh, v katerih so delavci prisadeti.

Ampak Dawesova platforma je zapopadana v govoru, ki ga je obdržal dne 10. avgusta 1924, ko je sprejel podpredsedniški kandidatureso republikanske stranke. Takrat je drgnil "New York World" dejal:

"Dawes je takoj s klavdom in jezikom dvignil paket. Imenoval je La Folletta sovražnika in je imenoval farmarje in delavce, ki so podpirali La Folletta, revolucijonarje. On imenuje to bitko med rdečo in ameriško zastavo. Bolj nevaren in bolj bodeat govor in bolj neudravniki se ni bil obdržaval v sedanjem času. Debeli grozi najbolj razpovedno sekstativno v teku ene generacije."

V omenjenem govoru je Dawes hvalil protisekcijskega predsednika Coolidgea in tajnika Hughesa. Zagovarjal je svetovno sodišče in je napadel La Folletta, ki je priporočal spremembo stavke, da kongres lahko sprejme postavne valje vetu najvišjega svetovnega sodišča.

"Sebert La Folletta vodi armado burjaškega revolucionarja," je dejal Dawes, "ima platformo, da postanejo telegrafna jarna lastnina in napada sodišče, ki so temeljna in ustavna obramba ameriškega državljanstva."

Na nekem drugem mestu je Dawes lojnil po kandidatih, ki kandidirajo v kongres in priporočajo povliranje meze telegrafarjem, obenem pa tudi znižanje voznine. Vstrajal je pri tem, da postoji konflikt med rdečo in ameriško zastavo. Rekel je tudi, da Coolidge napada njegove nasprotniki sedanjega reda.

Humor v sedanjem političnem položaju je ta, da se predsednik Coolidge potruži preprečiti nominacijo Dawesa predsedniškim kandidatom republikanske stranke. In če je treba bo sprejel še sam kandidatureso, v slučaju, da Hoover ali kateri drugi ne dobi zadostnega števila glasov, to je, ako ne hoteta imela več glasov, kot Dawes.

ZBORNIČNI ODSEK BO ZA- SLIBAL COXEYJA.

Ta je vodil pred 34 leti armado brezposelnih v glavno mesto.

Washington, D. C.—Jacob S. Coxey, ki je pred 34 leti vodil armado brezposelnih delavcev v Washington, bo zaslišan pred zborničnim odsekom za bančne zadeve glede njegove predloge za odpravo brezposelnosti.

Ta predloga doloca kadajo postavnih bankovec, ki si jih lahko preskrbe obine in ki ne najo nobenih obresti skozi pet in dvajset let. Ta čenar bi se vprabil za gradnjo cest na trge, gradnjo domov in javnih poslopij. Ta denar bi posojevale državne banke farmarjem, trgovcem, tovarnarjem, korporacijam, trustom, občinam ter državljanom.

Coxey zahteva udejetvovanje tega denarja že več ko mesec dni.

Kitajci umorili pet Rusov. Kanton, 10. febr.—Tukaj kroži nepotrjena vest, da je bilo te dni ujetih in eksekutiranih pet ruskih komunistov v Jengkongu, 140 milj. južno od Kantona.

Ivo Dolin:

OSVETA

Prigoda iz ruske revolucije.

V sobi je bilo toplo in prijetno. Zdelo se je, da je povsem odveč razmišljati, kako se bi tam nekje za Rostovom krvav boj in kako rusko ljudstvo izkruvaveva v medsebojnih pokoljih. Skozi tesno zaprte oknice se je čulo v sobo prasketanje strojnih pušk.

Pri peči je sedela mlada dama in se zavijala v toplo ruto. Zrla je v plapolajoči ogenj in kramljala z gostom.

— Ne, Pavel Mihaajlovič! Mno go sem razmišljala, predno sem sklenila ostati tu. Mislim, da me razumete. Nikomur nisem potrebna in noben boljševik se me ne dotakne. Kdo neki bi se zmenil za tako dolgočasno meščanko? Sicer je pa itak prepozno govoriti o tem, četudi bi vaše prigovarjanje name vplivalo.

Gost, mlad zdravnik, je molče zrl v peč, kjer je plamen lizal poleno za polenom. Naenkrat se je ozrl, rekoč:

— Marja Sergejevna! Teško mi je govoriti in ponavljati, da vas ljubim. Že davno ste o tem pripricani tako, kakor sem jaz.

prepričan, da je vam moja ljubezen lani sneg. Se vedno ne morete pozabiti svojega moža, dasi je minulo od njegove smrti že leto dni. Ne razumete me, draga Marja Sergejevna. Kdo more zdaj ovirati najino poroko? Nič. Pomislite — oprostite, vidim, da sem zadel v žilavo, ne bom vas več nadlegoval.

Zdravnik je umolknil, nervozno je potegnil iz žepa vžigalnice in si prižgal ugaslo cigareto.

— Res je prepozno in zdaj ne morete več zapustiti mesta, — je nadaljeval. — Toda pustiti vas samo s služkinjo ne morem in ne smem. Ne poznate teh ljudi tako, kakor jaz. Lepo vas prosim, dovolite mi ostati nočoj pri vas. Glede na vašo bolehnost je navzočnost zdravnika tako naravna, da ne more nihče misliti kaj slabega.

Tisti hip je počil v bližini strel in steklo je zaženketalo. Marja Sergejevna se je nervozno obrnila na svojega gosta, ki jo je otožno pogledal.

— Dobro, ubogati vas hočem. Ostanite tu in bodite mi zvesti zaščitnik, — je dejala smeje in mu dovolila, da ji je poljubil roko.

Nekaj časa je bilo vse tiho. — Pavel Mihaajlovič, — je za-

šepetala, — če se mi kaj pripeti — dasi ne verjamem, da bi bilo to mogoče — saj veste, Anica je pri babici... Vi ste edini, ki mi morem zaupati. Kot zdravnik ste za boljševike nedotakljivi. Izročite to-le babici za Anico.

Naglo je vstala in mu namignila, naj ji sledi. Prižgala je luč in odgnala rob preproge.

— Glejte, tu sem skrila vse denar, vse dragocenosti, vse svoje imetje.

Pritanila je na skrito prožino in v parket se je neslišno odprl.

— Ne tajim, da skrivališče ni posebno varno. Boljševiki znajo dobro iskati, toda... zanesite se name... zdravnik je umolknil in ji začel znova poljubljati roke.

Dr. Zorin vso noč ni zatisnil oči. Šele ko je utihnila kanonada, je trdno zaspal. Naenkrat je nekdo močno pozvonil. Pavel Mihaajlovič je planil pokonci in prislušnil. Zvonec je neprestano pal. Napeto pričakovanje nečesa neznanskega in groznega je napeljevalo oči.

Rožljanje orožja, srditi glasovi...

v sobi, sobna oprava je tonila v njem kakor v črnih valovih.

— Prišli luč, Martin!

— Luč? Čemu vendar! Saj ni treba, da bi se videli.

— Pa je temno!

Vzel je malo svetilko s peči in polskal vtičalico. Svetel blisk je šinil skoz temo, luč je pisnasknila ob predmete in se razpršila po sobi. Ne steni so se strnile velike sence.

Tinka si je pospravljala zglavje in legla vznak. Martin je sedel k peči.

— Kdaj pa pričnate s košnjo?

— Drugi teden morda, ali pa tudi ne, kakor bo kazalo.

— Kakšno je letos polje?

— Lepo je, Tinka, trava sega čez pas.

— Tako bi rada šla ven, pa ne morem.

— Le potrpaj še nekaj časa.

Ure so naglo potekale, kakor bi se jim mudilo, Martin se ni ganil s sedela. Tinka je nekoliko zadremala. Ko je videla Martina še vedno v sobi, se je začudila.

— Kaj, ne greš spat?

— Ne vem. Vse, prav nič se mi ne ljubi. Povej mi kaj, Tinka...

— Saj ne vem ničesar.

Martin se je trudno nasmehnil.

— Imam te rad, ker si tako brys skrbil pustila dom in prišla k meni. Veruj mi, da te imam rad...

— Ne razumem te, kako misliš.

— Same nesumnosti! Zdi se mi, da sem lačen. Pravda, da je v kuhinji večerja?

— Da, v kuhinji.

Šel je k luči iz sobe. Zunaj je obstal pri vratih. Ne, ne, Rezika ne sme vedeti, kako je živel in tačas! Tiho je stopil k mizi in odprl predal. Vse se je stresel, ko je prijel dolg kuhinjski nož v roke in otipal ostrino. Mrzel pot mu je obilil telo, kolena so klecala.

— O Bog, kaj delam! A tisti hip se je navajilo nanj z divjo silo. "Ne sme! Nikdar in nikoli!"

Pustil je luč v kuhinji in stopil nazaj v izbo. Mesec je črtal na tleh svetle štrikote, tarna je bila prepletena s smaragdno zelenim sijajem.

— Ali si ti, Martin?

— Da!

— Pojdes spat?

— Da!

Pretrgan, hripav krik je planil v zrak, se zaljeto ob steno in zdrnil v tla. Česa nekaj časa se je s postelje začelo plaho ječanje.

— "Martin!"

Nekdo je trdo stopil, čulo se je kakor od diha, potem pa je umolknilo vse.

Ko se je zjutraj prebila luč prek obzorja in v gostih, bisernih valih zalila dolina, je čepel Martin v kotu na pragu pred hišo. Z okrvavljenimi rokami si je podpiral glavo, razmršen las se je držala strijena kri. Obraz je bil siv in upal, spodnja ustnica je visela kakor mrtva. Rešeč nasmeh je igral v aveh zasekanih potezah, oči so bile medle, tope.

— "Martin!"

Kile je odjeknil v gozdu. Izsa ovinka je zavila stariška žena in zavila na stransko stezico proti koči.

— "Martin!"

Počasi je prišla na dvorišče. Njen obraz je bil suh, izmozan in razoran, oči bele in s krvjo zalite. Laže so padali izpod razcefrane roba po čelu in obrazu. Vsa obleka je bila raztrgana in zgnazana. V naročju je držala otroka, umazanega, komaj živega. Slo nel je na njeni rami in spal.

— "Martin, ali me ne poznaš?"

Martin je dvignil svoj zmeden pogled počasi vstal in stopil k njej. Nekaj časa ji je pozorno motril obraz. Lica so se mu skremžila, oči zameglele, naenkrat se je hripavo zamejal in stekel v gozd.

— "Martin! Ali ne poznaš več svoje Rezi ke?"

Oddaljen krohot ji je bil odgovor.

(KONČO)

— Kdo ste?

— Legitimiral se je. Neprijeten mras ga je spreletel. Napeti je moral vse sile, da je ostal miren. Povedal je, da straže bolni ženski.

— Vas kot zdravnika utegnemo še potrebovati. — Zdaj pa pogledimo, kdo je vaša pacientka. Kdo se stanuje tu?

Stopil so v salon. Marja Sergejevna je stala v bla ob strani, naslonjena na toaletno mizico. Sirota menda vso noč ni zatisnila oči.

— Ali ste vdova po častniku? Pripricani smo, da je v tem stanovanju skrito orožje. Svarimo vas, priznajte slepa, sicer moramo preiskati vse stanovanje.

— Orožja nimam. Iščite, če že hočete. — Marja Sergejevna se je plaho ozrla na parket, potem je na obstal njen pogled na dr. Zorina.

Ujel je njen pogled in se spomnil, kaj je videl pod parketom.

Zadržal je in skušal odgnati od sebe to misel, toda sam, objela je vse njegovo bitje.

Ni se dolgo upiral. Stopil je h kominkanju, rekoč:

— Tovariši, kot zdravnik vas moram opozoriti, da je moja pacientka duševno bolna. Lahko bi dobila napad. Stanovanje lahko preiščete kadarkoli. Pri dajte pozneje, ko se pomiri. Če ne verjamete, lahko pustite tu sestro.

Sam se je čudil, da je mogel govoriti tako mirno in prepričevalno. Komisar se je črti na Marjo Sergejevno in senco sočutja se je pojavila v njegovem divjem pogledu.

— Madame, za enkrat vas ne bomo nadlegovali.

Poklonil se je in odšel. Marja Sergejevna in dr. Zorin sta ostala sama.

Zdravnik je stopil k mladi vdovi in se dotaknil njenih hladnih rok.

— Lepo vas prosim, pojdite spat. Vidim vam, da vso noč niste spali.

Ni se protivila. Odšla je v svojo spalnico in ko jo je služkinja slekla, je omahnila na posteljo in trdno zaspala.

Zorin je ostal v salonu. Prepričan, da ga ne more nihče motiti, je stopil naglo k skrivališču v parketu. Denar in dragocenosti je pobesal v žep, v prazno skrivališče je pa položil svoj revolver. Nato se je vrnil na svoje mesto, sedel na preprogo in si mirno prižgal cigareto.

Zmračilo se je. In zopet je zapel svonec. Vrnil se je komisar, da preiščeta stanovanje. Presenečeno je pogledal Marjo Sergejevno, ko je potegnil vojak izpod parketa revolver.

Iz njenih oči je odsevalo nekaj časa samo presenečenje. Potem se je obrnila na dr. Zorina. Razumela je.

Straden, blazen smeh je zadonel po sobi.

Mrtvaški duh je dihljal iz tega smeha. Vse je obšla groza, vsi so prebledeli in povešali oči.

A smeh, začelovali, vse prodirajoči smeh je odmeval po sobi in rezal zdravnikove možgane nalik ostremu nožu.

Čez pet minut se je blazna vdova zgrudila na dvorišče mrtva. Pet krogel je prodrla prs.

Numerični kotiček

V šole ne more.

Deklica je vaa neurečna, ko ji mati pove, da bo hodila v šolo. — Draga mamica, — tarna solnih oči, — saj vendar ne morem hoditi v šolo, ko pa ne znam ne čitati ne pisati.

Enostavno.

Povejte mi, gospod doktor, kaj pa napravite, če se prehladite?

Čisto enostavno stvar... kaj-ljam...

Ostani na domači gredi!

"Gospod doktor," je rekla neka domiljajva gospodinja, ki je rada, toda nepravilno uporabljala tuje besede, "rada bi Vas in zultirala. Zdi se mi, da imam megero v glavi, tako sem konstruirana!"

"Madame," je odgovoril zdravnik, "nikar ne bodite skrofulozni, pojdite v hipoteko in si kupite za 5 dinarjev rinocerosovega olja!"

Dober odgovor.

Ko je klesal Antonio Canova kip Pauline Borghese, ki je bila takrat najlepša žena Evrope, ji je dal podobo Venera. Glava je bila do pičic podobna Venerini, telo je pa bilo Paulinino. Pri-povedujejo, da je neka dama dejala princosi, ko je zagledala kip: Kaj? Vi ste stali pred Canovo nagri?

Paulina ji je odgovorila flegmatično: Saj je bila soba zakurjena.

Circulus...

Mira: "Branko, ali veš, da zna gospod Zapejlinovič najbolje poljubljati?"

Branko: "Punca, odkod veš to?"

Mira: "No, tvoja žena mi je pravila..."

Morda je prav razumel.

Stranka: "Rad bi kupil tačči za god kak šaljiv predmet, ki se raspoli."

Trgovec: "Zal, dinamita ne prodajamo..."

Eden in isti krivec.

Služkinji Olgi se je pripetila nesreča in gospodinja ji je odpovedala službo, češ, da je na more več rabiti, ker je v blagoslovljenem stanju.

Olga: "Milostivost vaša v enakem položaju?"

Gospodinja: "To je popolnoma v redu, saj imam moč."

Olga: "No, kaj se potem hočete? Tudi moj položaj je zakrivil vaš moč..."

PREKLIC!

Stem preklicujem vse, kar sem govoril in če sem koga raz-lalil ali obdoliil v nasebini Traunik, Mich., naj bo tu povedano, da je to bila moja smota in mi je zelo žal, kar se je to zgodilo ravno v veselju družbi. Želim pa tudi, da je s tem stvar končana. — Frank Mikulich, Trenary, Mich. — (Adv.)

FARMA NA PRODAJ

V državi New York se proda 180 akrov obsegajoča farma, nova, velika štala, 9 sobna hiša, kokošnjak in še veliko drugega poslopja in vse potrebno stvari in živino, vse je v prav dobrem stanju in le par minut hoda do električne železnice in šole in polmija do pošte. Farma je polovica v ravnini in drugo je pa valovit svet, je dosti hosta in je blizu mesta in cerkva, tu je še veliko Slovencev naseljenih. Prodaj valed zama zelo važnega vzroka in po zelo niski ceni. Za vaa pojanila se obrnite osebno ali pismeno na naslov lastnika: Jakob Gabrovšek, Box 29 — Oakville, N. Y. (Otsego Co.) — (Adv.)

Ima dober spanec in se, kar si počeli.

"Naga-Tona mi je zelo pomagal," piše Miss Nannie Curtis, Ardmore, Tenn. "Predno sem začela jemati to zdravilo, se me mučili glavni v bolede. Moji živci in srce je povredilo, da sem slepo spala po noči, toda sedaj spim dobro in sem lahko vse, se da bi mi kaj škodovalo." Naga-Tona naredi močan, zdravilo kri, trdno srce, ter očisti in močno made in kosa. Ono vam zagotovo dober spanec, pomaga srcevi, odpravi nespečnost in na izčrpanost in mučnjo in omogoči vaa telo pri celotnih mabah. Naga-Tona očisti in aktivira živce in vaa srce, daje zdravje kri ter sprosti moč in vztrajnost. Vzemite ga par dni in videli boste, kako se vam zdravje bolja in vaa. Budite go-livi, da dobite le Naga-Tona, kar nadomestila se baa vaa voljo.

Narodnja avto-znake S.N.P.J.

Na željo več družtev je gl. urad preskrbel avto-znake. Te so krasno izdelane okrogloplo-shte tablice, s znakom S. N. P. J. in namenjene so za avtomobile članov jednote. Na društva smo razposlali podrobna poja-nila glede teh znakov, na člane pa apeliramo, da jih pridno na-ročajo. Narodila sprejemajo dru-štveni tajniki.

Vincent Cinkar, predsednik SNPJ.

Veliki izlet v JUGOSLAVIJO

(preko Cherbourga, Francoska) na parniku

BERENGARIA (62,226 ton)

KATERI POTUJE IZ NEW YORKA

V TOREK, DNE 15. MAJA

Mogoče vas vaa vleče, da vidite staro domovino prihodnje poletje? Sedaj je čas, da se pripravite za to dolgo zahtevano potovanje, pridružite se eni grupi vaših sorojakov, kateri bodo potovali na parniku BERENGARIA.

Gospod Vuković in našega Njujorskaga urada bo spomnil izlet naravnost do Zagreba. Na poti bode na postaji na vaa udobnosti in paši bo na vaa prijetje. Pridružite se temu izletu in potujite hrva vaa hrva.

Za nadaljna pojanila uprašajte vašega lokal-nega agenta ali pa pišite na upravo na:

JUGOSLAV DEPARTMENT

CUNARD LINE

246 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobitte

Knj. Prosveta vaa dan za eno leto in knjige AMERIŠKI SLOVENC, vredne \$5.00 — ako sam polijete hrva odbitka avota \$7.50.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGR-NEZLJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVEN-TYRA V KAPARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za avota \$7.50.

To vaa za člana S. N. P. J. za vso storo in nove naročnike. Ne člani pla-čajo \$9.00.

Lahko dobitte pol leta dnevnik Prosveta in skupaj vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZA-KON BIOGENEZLJE, ali pa ZAJEDALICE in HER-TENICO in INFORMATOR ako sam polijete avota \$4.00. Ne člani polijajo \$4.50. Ali pa za \$2.00 polija Knj. Prosveta in knjige JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.00.

To vaa vaa za stare in nove naročnike. Vaa mora poslati celo avota hrva odbitka. Denar in naročila polijete na upravnstvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime

Naslov

Država

Polijam \$.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerno, unijako delo prve vrste. Vaa pojanila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELO TUDI VSA USTMENA POJASNILA